

lovagi nevelés + kultúra

- lovagregények: hallomás útján ismerik meg
- a lovagi íme és olvasni nem tudtak
- fontos a nyelvés elajátítása (pl.: angol, német, spanyol, olasz, francia)
- a 7. szabad művészet mintája alapján → „7 lovagi éretség”:

↓

- lovaglás
- úszás
- nyíllövés, nyílzás
- ívás
- vadászat
- sarrozás
- éretek

lovagvá válás főbb szakaszai:

- apódként tevékenykedett (solmindent tanult)
- foglyokhoz való lett (Északmagyarországi 12 éves kortól)
- felnőttként (18-20-22 éves korban) lovagvá utas
  - ↓
  - pompás ünnepség
  - sisakot, vértét és sarantuját a niszportól kapja meg, a zardot pedig a külkereskedőtől.
  - így lett teljes értékű lovag

útlé nevelése: hástortási ismeretek → lovagi hástortás elajátítása
művészetekben jártasság (zene + tánc + nyelvés + lovagi irodalom
és kultúra megismerése)

Reneszansz és humanizmus:

XIV-XVI. sz. közötti időszak

szó: fr. *renaitre* (renaissance) → újjászületés → az antiq. kultúra újjászületése
XVIII. sz. - ban folytatódott újra

~: térben és időben eltérő módon jelentkezett

történelem: Erasmus Huizinga - „Nemuseltalobadásról” beszél

partok utódok hullámok közötti sora, mindvégig
vadás-vadás helyen, más-más pillanatokban tönkél meg

soka nem vonatkozik a műveltség egészére

Itália: XIV.-XV. sz.-ban jelentős megjelenés minden területen irásait.

- É-ou a lovagi kultúra irásai és még délen is irásait a v.

Itáliában megerősödik a városi polgárság

↓
a Földközi - kenger jelentős északi felé (levanti - Ész. útvonala)

és hozzájárul a ~ irásaihoz.

~~XVII-XVIII. sz. időszak~~

~~polgárság~~

Humanizmus:

Itáliából származik a „humanista” kifejezés

↓
humán tudományok
professzorai

Tudományi érdeklődés:

grammatika, retorika, történelem, etikézés, oktatás

literatúra: magas művészi állásfoglalást töltött be.

Ellett hozzá: - latin nyelvtudás

- jó kézügyesség

- jó fogalmazóképeség.

fő jellemző: az egyéniség érvényesítésének elhivatott szerepe

(akár)

a ~ ember letűnt, és önmagából próbált erőt meríteni a saját életéből.

a középkori viláépítéskor hangsúlyeltolódása:

a v előtti időnkben: a létező dolgok normán összevannak fűve
Aquinai Szt. Tamás: minden 4 fő öselemre vezethető vissza (föld, tűz, víz, levegő)

a világ összefüggő, élő szervezet, minden mozgás a
"vezető mozgatótól" származik

↳ emiatt: organikus viláépítés

a v átértelmezés az előbbi skolasztikus nézetet

az ember a középpontba kerül

- B. Alberti: építés $\Rightarrow$ minden állat előtt az ember a legfejlettebb
lény, a lehetőleg inkább hasonló az emberhez

↓

önbizalomra utalnak

- nem ateizmus és pogányos érzés $\Rightarrow$ a vallás megmarad, csak másképp
- a művészet: oldottabb, személyesebb jellegű, város jellegű
- a latin nyelvű művek lényegesen előtérbe $\Rightarrow$ éltárgyjár az ókori művészetek
(Vergilius, Ovidius, Seneca)

lat művet görögöl latinra fordítás $\Rightarrow$ többen hozzáférhető.

könyvnyomtatás megjelenése: Gutenberg galéria létrejötte (az 1450-as évek elejétől)
egyre több könyv jelenik meg $\rightarrow$ latin és görög
klasszikus művek, a humanisták munkái,
térkép, Biblia, stb.) $\rightarrow$ a negyedik és ötödik században
könyvekhez jutnak $\rightarrow$ fellendül az olvasás

Nyitás a természet felé:

A földi élet természeti tapasztalat, vizsgálódás és a kísérlet
beszélgetés is helyreállítás.

pl.: Andreas Vesalius (orvos)

→ antóniai mendei

Pancsma (vájai orvos) → gyógyszerrel lepus. Eutalgot

Ótatós megváltozása

a városi pébániai iskolás tananyag módosulása

XV-XV. sz-ban: alapszint: betűismeret elajátítása
szótagokra olvasása
latin szavak
mondatok írásra
rövidke kövegel

olvasás
folyamata

írás tanulás: betű, szóval...

→ kommunikációs anyagokban folyt.

2. szint: részletes latin nyelv tan
benédiktáció fejlesztése } ⇒ latin lesz az
óttatós nyelv

3. szint: latin szemlélet tanulmányozása
szillegészeti művek, Arisztotelész könyveiből művek,
st

→ első szinten a felsőbb szintől elvárható óttatós, ezzel a
léntoma határ.

Óttályozási rendszer jelenik meg.

A XV. sz végére a humanista városi iskolák is kialakulnak → a
humanista óttatós megjelenik ⇒ megmarad a 3 szintű egység, de a
tartalom változik: 2. szint: humanista grammatika
3. szint: antik római művek

Rottendami Erasmus: (1466-1536)

- műveltség- és népszerűsítés
- Itáliában a latin nyelv újjáélesztésére foglalkozott, itt a eszterházihoz kért segítséget, és a cél.
- Ez a tevékenység figyelhető + E. munkásságában is.
  - újraértékelés görög nyelv fordítása
  - Ptolemaios műveinek publikálása
  - Arisztotelész műveinek összegzése
  - a eszterházi atyák műveinek kiadása (pl. hűt Agostou, let. Erasmus)
- fiatalabb korában fizikailag gyengébb ítélet = cél nélküli munka a népszerűsítésre
- 1509-ben érte le a területre, pápa által királyos irattal, visszavonultságban élt, Baselen telepedett le, itt írt és publikált
- népszerűsítés és komponálás = többen számára tartották
↓
cél: a lat. és reform. kibékítése.

Népszerűsítés alapja: az ember érdekében jó pedagógiai munkái

- a, nyelvtanulmányi csoportja
- b, gyermeknevelés elméleti és gyakorlati szint

a, a klasszikus nyelv és modellek lépésről lépésre átírása

- A Tanulás az elme és a magyarázat módjai (1512)
10-16 éves kor közötti tanulók tananyagát elemző és görög és latin műveket jelöl ki - javaslatokat tesz ezek feldolgozásához = módszert ad.

A gyermek és az ifjúkor a legalkalmasabb a nevelésre. Ez a „potenciális alaptalenság” kora. Ekkor a nevelő feladata: a gyermekből embert formálni. Ismerkedni gyarapítani a tudását

„újra felnevelte föld hasonlata”
Látni kell hamarabb be kell vetni gondolat

- A gyermek, sajátosságait figyelembe kell venni. Ellor csak megfelelő mennyiségben szabad megismertetni (életkori sajátosság)
- fontos a nevelő és a nevelés epizódját $\Rightarrow$ bensősíves epis. $\left. \begin{array}{l} \text{megfelelő az} \\ \text{nevelési lépték} \end{array} \right\}$ imm. átadásához

A gyermek illő neveléséről: 1530

- illetlenség
- magyarra is fordították (1591-ben)
- az ún. gyermeknevelésről, ill. az öret neveléséről
- besz.: el kell sajátítani a vallásos műveltséget
- + a szabad tudományokról kell megismertetni
- + praktikus ismeret
- + ált. illendő nevelés.
- 7 fejezetből áll:
  - 1. fejezet: testtel kapcsolatos illetlenségek (arc, szem, fül, orr, kéz, fogak, haj, a mozgás)

2. fejezet: nevelési módszerek

3. - - : nevelés

4. - - : nevelés a konyhában

5. - - : étkezés

más tárgyakból ne vegyen ki az ételt
időseket hirtelen
vendéget

antat ad nem dobálunk az ételt

6. - - : tanítás epizódjai és dicső

fiú - fiú, férfi - nő, fiú - felnőtt viszonyok

7. - - : játékkal kapcsolatos ismeretek

8. - - : erk. életvités követelményei

Értik egy jólnevelt gyermeket
ismeret

a XVII. sz. materialista nevelése

elutasítja a testi fenntartást, a nevelés melletti éti.

↓
az igényeinek megjelenése a
világban benne van

est bevett illenudományokait forgatója

F. L. Vives (vivi) : (1492-1540)

- spanyol
- ismerk Erasmus munkáit → továbbfejlesztette
- nem csak " - " gyakorlati életéről → párhuz: hetés, műveltség- és angolai közneveléséről

- első didaktikai szintek megalkotója
a tudományok tanítása (1531)

az oktatásról szintén 2 nagy periódusa van

↓
14-15 évek
nyelvi elsajátításának elmélete

↓
15-25 évek
tudományok tanulmányozásának
elmélete

- fontos: az anyanyelvi elméletével
- a gyakorlat során meg kell ismerni a természettudományokkal (földrajz, csillagászat)
- az oktatás folyamatánál a nyelvés éprő alján kell irányulnia

az az ember, aki:

- egészséges
- edzett
- klamikus nyelvet beszél
- a természettud-ban járatos
- a erkölcsi
- a világban érvényesülési tud
- ösztöne
- vallásos

Feladat: a nyelv tanítására

↳ a nyelv tanításának tanulmányozása

↓
éprő, hajlémos, jellemzősége

pszichológiai gondolatok érvényesülését
elintéző fontos: a nyelv a nyelv sajátosságaihoz alkalmaz-
kodjon

ez akkor lehet, ha a nyelv megfigyelése
folyamatos és rendszeres.

az emberközpontúság figyelhető meg → nem kell erővel, a érveléssel lehet
el lehet érni.

Thomas Mor → Mórus Tamas (1478-1525)

- Londonban nőtt fel polgári családból

- apja: érettségibíró volt

- hamar rájött a tehetségére → Katon (érvelés volt)

↓
a 13 éves ifjút Oxfordba küldte

↓
megismeri R. S.-t. → barátos lett vele

↓
a humanizmus eszméjét → ez is meghatározó

jelentős kérés van Lorenzo Valla de filozófiájáról

érdeklődik az ókori filozófusok műveiről (Platón)

jellemezte a szamozgyilókat → sz. problémája van → ösztönzés VII. Henrikkel

↓
adójavaslat a parlament-
nek → meghiúsult.

↓
Morust párbisággal
súlytotta + Angliát

el kellett hagynia →

Párizsban tanult

1516-ban ismeret: Utopia c. művet érte el

↓
törelmes világot tár az olvasó elé

különb. minden eszmét, amely egy humanitáras fontos
lehet